

Številka: 187- 11 /2012 -

Datum: 1. 10. 2019

Z A P I S N I K
15. seje Komisije Vlade RS za droge

PODATKI O SESTANKU:

Datum sestanka: 6. 9. 2019	Kraj sestanka: MZ, Štefanova 5, velika sejna soba
Pričetek sestanka: 13:00	Zaključek sestanka: 16:00

PREDLAGANI DNEVNI RED:

Predlog dnevnega reda:

- A. Predstavitev in sprejem zapisnika pretekle seje ter potrditev dnevnega reda 15. sestanka
- B. Poročila:
 1. Zakonodaja in politika na področju prepovedanih drog
 - i. Uredba o razvrstitvi prepovedanih drog
 - ii. Akcijski načrt na področju prepovedanih drog 2019 - 2020
 1. Preprečevanje uporabe prepovedanih drog
- C. Reševanje problematike nekemičnih odvisnosti
- D. Razno

PRISOTNI VABLJENI ČLANI:

- Tomaž Pliberšek, predsednik komisije, državni sekretar na MZ
- Vesna-Kerstin Petrič, MZ
- Aleksander Pučko, MNZ
- Urška Stepanek, MDDSZ
- Mišela Mavrič, MIZŠ
- Matjaž Grkman, MKGP
- Primož Brinovec, MF, FURS
- Igor Stojanov in Bojan Kuljanac, Zveza nevladnih organizacij na področju drog in zasvojenosti

Odsotni vabljeni člani (opravičeno):

- Viktor Sladič, MORS
- Igor Kovačič, MP
- Zvone Horvat Žnidaršič, CNVOS
- Jure Gašparič, MZZ

Ostali prisotni:

- Simon Starček, FURS, MF

- Petra Prijatelj, UIKS
- Andrej Kastelic, Koordinacija CPZOPD
- Milan Krek, NIJZ
- Ada Hočevar Grom, NIJZ
- Andreja Drev, NIJZ
- Jože Hren, MZ

Uvodoma je predsednik Komisije Vlade RS za droge, Tomaž Pliberšek, prisotne seznanil, da bo Komisija na tokratni svoji seji obravnavala tudi problematiko nekemičnih odvisnosti. Predsedujoči je poudaril, da je seja komisije javna in da imajo glasovalno pravico le člani komisije in ne ostali prisotni. Na seji je prisotnih dovolj članov Komisije, zato je seja sklepčna.

A. Predstavitev in sprejem zapisnika pretekle seje ter potrditev dnevnega reda 15. sestanka

Člani komisije so pregledali zapisnik 14. sestanka komisije in realizacijo njegovih sklepov ter dnevni red 15. sestanka komisije Vlade RS za droge. Glede sklepa pretekle seje o zdravilu Nalokson, je dr. Andrej Kastelic predstavili svoje aktivnosti za zagotavljanje njegove širše dostopnosti. Izpostavljeni sta bili vprašanji (ne)interesa proizvajalca zdravila za trženje na slovenskem trgu in stroškov povezanih s široko distribucijo zdravila med uporabniki. Poudarjeno je še bilo, da je zaradi epidemioloških razmer med uporabniki drog to zdravilo treba zagotoviti. Hkrati je treba zagotoviti izobraževanje zdravnikov, ki bodo skrbeli za pravilno uporabo tega javnozdravstvenega programa. Zveza nevladnih organizacij na področju drog in zasvojenosti je pisno podala predloga glede dnevnega reda te seje: (1.) poimenovanje rastline konoplja v Uredbi o razvrstitvi prepovedanih drog in (2.) oblikovanje medresorske delovne skupine za razvoj celovitega modela preprečevanja uporabe prepovedanih drog. Pojasnila pristojnih ministrstev so navedena pri točkah dnevnega reda, ki obravnavata ti problematiki.

1. Sklep: Komisija Vlade RS za droge je potrdila dnevni red 15. sestanka.

2. Sklep: Komisija Vlade RS za droge je potrdila zapisnik 14. sestanka.

B. Poročila

1. Zakonodaja in politika na področju prepovedanih drog
 - i. Uredba o razvrstitvi prepovedanih drog
 - ii. Akcijski načrt na področju prepovedanih drog 2019 - 2020
2. Preprečevanje uporabe prepovedanih drog

i. Uredba o razvrstitvi prepovedanih drog

Jože Hren je predstavil vsebino in razloge za pripravo nove Uredbe o razvrstitvi prepovedanih drog. S predlogom Uredbe o razvrstitvi prepovedanih drog se v slovensko zakonodajo prenašajo določbe resolucije Komisije OZN za droge, marec 2019, u uvedbi nadzornih ukrepov za nove psihoaktivne snovi. Dodane so 4 snovi (3 sintetični kanabinoidi in 1 sintetični katinon) v 1. skupino (259-262).

Izvedbeni sklep Sveta (EU) 2018/1463 z dne 28. septembra 2018 o uvedbi nadzornih ukrepov za novi psihoaktivni snovi N-fenil-N-[1-(2-feniletil)piperidin-4-il]ciklopropankarboksamid (ciklopropilfentani) in 2-metoksi-N-fenil-N-[1-(2-feniletil)piperidin-4-il]acetamid (metoksiacetilfentani), ki določa regulacijo obeh novih psihoaktivnih snovi, je v Sloveniji že realiziran z januarско dopolnitvijo uredbe.

Prav tako se s predlogom uredbe uvaja oblikovno in jezikovno posodobljen ter poenoten seznam prepovedanih drog, v katerem so vse snovi opredeljene na enak način. V Seznam prepovedanih drog je sedaj skupaj vključenih 447 psihoaktivnih snovi.

Glede pobude Zveze nevladnih organizacij na področju drog in zasvojenosti o preimenovanju »konoplje« v »kanabis« je bilo pojasnjeno, da je izraz »konoplja« uporabljen v Zakonu o proizvodnji in prometu s prepovedanimi drogami (9. člen) in da Uredba o razvrstitvi prepovedanih drog, kot podzakonski pravni akt, sledi tej terminologiji.

Ministrstvo za pravosodje je v svojem pisnem odgovoru na pobudo Zveze nevladnih organizacij na področju drog in zasvojenosti, glede morebitnih sodnih zmot, kot posledici, po mnenju Zveze, napačne uporabe terminov, zapisalo, da »Ministrstvo za pravosodje nima podatkov glede morebitne problematike zaradi napačnega prevoda konvencije v posameznih kazenskih zadevah (uporaba Zakona o proizvodnji in prometu s prepovedanimi drogami ter Uredbe o razvrstitvi prepovedanih drog kot predpisa, ki »zapolnjujeta« blanketne norme Kazenskega zakonika). Predlagamo, da se glede tega vprašanja obrnete na sodišče ali državno tožilstvo.«.

Poudarjeno je tudi bilo v razpravi, da Konvencije OZN na področju prepovedanih drog dopuščajo državam podpisnicam teh mednarodnih pravnih aktov, da same določajo dodatne ali specifične ukrepe glede nadzora nad prepovedanimi drogami.

ii. Akcijski načrt na področju prepovedanih drog 2019 – 2020

Vesna-Kerstin Petrič je v nadaljevanju predstavila informacije glede Akcijskega načrta na področju prepovedanih drog za leti 2019 in 2020. Akcijski načrt je Vlada RS potrdila na svoji seji 31. 7. 2019, hkrati s Poročilom o realizaciji predhodnega akcijskega načrta. Glede spremljanja izvajanja zadnjega tega, zadnjega, akcijskega načrta v okviru Nacionalnega programa na področju prepovedanih drog 2014-2020, bo Ministrstvo za zdravje RS skupaj z ostalimi resorji redno poročalo Komisiji Vlade RS za droge o realizaciji.

Potreba po razvoju celovitega modela preprečevanja uporabe prepovedanih drog v Sloveniji ostaja prioriteta politike na področju drog. Glede ustanovitve medresorske delovne skupine, kar je tudi pobuda Zveze NVO na področju drog in zasvojenosti, je bilo po razpravi sklenjeno, da pristojna ministrstva pristopijo k oblikovanju Ciljno raziskovalnega projekta, kamor se kot izvajalci lahko pridružijo tudi nevladne organizacije.

- 2. Sklep: Komisija Vlade RS za droge se je seznanila z razlogi in dejstvi glede nove Uredbe o razvrstitvi prepovedanih drog.**
- 3. Sklep: Ministrstvo za zdravje RS skupaj z ostalimi resorji redno spremlja izvajanja Akcijskega načrta na področju prepovedanih drog 2019 – 2020 in o izvedbi poroča Komisiji Vlade RS za droge.**
- 4. Sklep: Pristojna ministrstva (MZ, MIZŠ, MDDSZ) skupaj z Javno agencijo za raziskovalno dejavnost RS preverijo možnosti priprave skupnega Ciljno raziskovalnega projekta za pripravo celovitega modela preprečevanja uporabe prepovedanih drog.**
- 5. Sklep: Komisija Vlade RS za droge podpira čimprejšnjo uvedbo javnozdravstvenega ukrepa »nalokson za domov«.**

C. Reševanje problematike nekemičnih odvisnosti

Predstavitvi obsega in nekaterih vidikov problematike nekemičnih odvisnosti sta podala dr. Simon Starček, predstavnik Finančne uprave Republike Slovenije in g. Miha Kramli, vodja Centra za preprečevanje in zdravljenje odvisnosti iz Nove Gorice.

Dr. Simon Starček je med drugim poudaril, da se področje iger na srečo izjemno hitro prilagaja sodobnim tehnološkim, družbenim in gospodarskim spremembam. V številnih pogledih igralništvo pomembno vpliva in soustvarja ter usmerja tok razvoja sodobnih tehnologij. Igralniško okolje je v procesu stalnega in razmeroma hitrega inoviranja, iskanja in oblikovanja novih produktov in storitev ter novih načinov komunikacije. Igralniške storitve se aktivno usmerjajo na vse širši krog prebivalcev, pri čemer se vse hitreje in učinkoviteje prilagajajo njihovim potrebam in zahtevam ali celo pomembno vplivajo na spremembo njihovih navad in ravnanj. Igralništvo je vse tesneje povezano oziroma celo vzpodbuja razvoj na področju pametnih produktov in storitev, navidezne resničnosti, umetne inteligence in okolij interneta stvari ter avtomatizacije. Vpliv na digitalno transformacijo in siceršnje globalne tehnološke in družbene spremembe v igralništvu imajo številni dejavniki, ki so tesno povezani s spremembami kompetenc, povpraševanja in ravnanja potrošnikov, razvojem mobilnih in drugih tehnologij ter naprav in skrajšanjem časa dostopa do igralniških storitev in produktov. Igralniška industrija se prilagaja in hkrati vzpodbuja razvoj sodobnih naprav, ob vseprisotnosti interneta pa se razvijajo novi oblike komunikacije, zabave in iger. Po podatkih OECD je bilo že v letu 2017 več kot 100 naročnin na širokopasovne mobilne povezave na 100 prebivalcev.ocene kažejo, da bo do leta 2022 v okolje interneta stvari vključenih že več kot 20 milijard naprav ali več kot tri naprave na prebivalca. Igre na srečo so in bodo posledično uporabnikom vse bolj dostopne kadarkoli in domala kjerkoli (doma, na delovnem mestu, javnih prostorih, transportu). Ponudba iger na srečo se vse bolj aktivno osredotoča na pojavljanje v socialnih omrežjih in drugih digitalnih okoljih (pametne naprave). Ob tem je zaznana hitra rast uporabnosti socialnih medijev in mobilnih naprav za sodelovanje v igrah na srečo. Slednje pomembno vpliva tudi na spremembo demografske slike udeležencev v igrah na srečo.

Po podatkih številnih raziskav je vse več udeležencev v igrah na srečo mladih in žensk. Raziskave ob tem kažejo, da se starostna meja udeležencev v igrah na srečo znižuje. V zadnjih letih je opazen tudi proces konvergence oz. vse aktivnejšega prepleta področja iger na srečo in računalniških iger, ki so priljubljene predvsem med otroki in mladostniki. Raziskave kažejo, da se vse več uporabnikov udeležuje spletnih iger na srečo in računalniških iger, vključno s spletnimi in drugimi oblikami računalniških iger, ki vključujejo elemente iger na srečo. Strukturne in konceptualne razlike med video igrami in igrami na srečo se zmanjšujejo. Vse več računalniških iger ponuja monetizirane oblike nagrajevanja, pri čemer se pozornost igralca usmerja k zmagi in dobitkom. Posebna pozornost se v raziskavah namenja tudi vedenju prebivalcev na področju iger na srečo glede na dostopnost iger na srečo. Kot kažejo rezultati raziskav, bližina ponudbe iger na srečo (igralnice ali igralnega salona), povečuje verjetnost, da se osebe udeležujejo iger na srečo, in da imajo večjo verjetnost težav na tem področju. Ob tem je nadzor nad igrami na srečo (zakonito in nezakonito obliko ponudbe) vse zahtevnejši.

Na koncu je dr. Starček opozoril na prekomerno udeležbo v igrah na srečo, predvsem med najbolj ranljivimi skupinami prebivalstva (mladi, brezposelni, starejši) in veliko potrebo po izboljšanju tudi preventivnih pristopov na podlagi znanja, podatkov in evalvacij. Treba je spodbuditi širši krog organizacij k sodelovanju na obravnavanem področju, s ciljem boljšega razumevanja stanja in posledic ter k pripravi učinkovitih ukrepov.

V nadaljevanju je g. Miha Kramli podal vrsto konkretnih podatkov in izzivov s katerimi se dnevno srečuje pri delu v Centru za preprečevanje in zdravljenje odvisnosti v Novi Gorici (v nadaljevanju: Center). Število obravnavanih posameznic in posameznikov se je v novogoriškem Centru v zadnjih letih močno povečalo, saj so trenutno edina zdravstvena ustanova v državi, ki se s tem resno ukvarja. Medicina zasvojenosti postaja eno osrednjih

strokovnih dejavnosti osnovnega zdravstva. Obseg in oblike zasvojenosti so v velikem razmahu, zato bo morala stroka temu pojavu posvetiti posebno pozornost. Samo v letu 2018 je bilo v Centru zaradi nekemičnih zasvojenosti na novo obravnavanih 82 pacientov iz vse države. Število pacientov, ki trkajo na vrata se vseskozi povečuje, pojavljajo (in kombinirajo) se nove vrste zasvojenosti, zdravljenje je dolgotrajno in zahtevno. Vzpostavili so SOS telefon, zaposlili psihoterapevta, iskali in razvijali nova znanja. V letu 2018 so v Centru individualno obravnavali skupaj 234 oseb z nekemčino zasvojenostjo. Med pacienti sprejetimi v obravnavo v letu 2019 zaradi nekemične zasvojenosti, je kar 50% tistih, ki so bili stari do 18 let. V obravnavi močno prevladujejo osebe moškega spola (76%). V letu 2018 je imelo 56% novo sprejetih pacientov doseženo osnovnošolsko izobrazbo, 37% pa dokončano srednjo ali poklicno šolo. Podatki kažejo, da novo sprejeti pacienti v letu 2018, prihajajo predvsem iz Primorske regije (63%), sledijo pacienti iz Notranjske (18%) in Gorenjske (9%). Nazadnje sledijo še prihodi pacientov iz predelov Dolenjske z Belo Krajino (4%) in Štajerske regije (5%). Žal zaradi oddaljenosti sicer ne sprejemajo pacientov iz vzhodnega dela države.

Iz podatkov se lahko razbere, da 11% novo sprejetih pacientov v letu 2018 igra igre na srečo vsak dan, 7% vprašanih jih igra nekajkrat na teden. Igre na srečo največkrat igrajo na internetu (11%), sledijo igralnice in igralni saloni (7%) in nazadnje igralna mesta Športne loterije in Loterije Slovenije (4%). Od novo sprejetih pacientov, ki so zasvojeni od iger na srečo, je 9% takih, ki mesečno porabijo več kot 1000 €. Nadalje je 6% takih, ki porabijo od 50 do 100 € mesečno. Nazadnje je 4% tistih, ki porabijo od 100 do 1000 €. Le 1% novo sprejetih pacientov porabi do 50 € mesečno. Iz podatkov je razvidno, da 10% novo sprejetih pacientov, ki so zasvojeni od iger na srečo ne igra le za lasten denar. 6% je tudi takih, ki za igranje nameni ves razpoložljiv denar z dobitki vred. Denar si 12% novo sprejetih pacientov izposoja občasno, 5% si izposoja denar redno, le 2% pa si denarja sploh ne izposojajo. Novo sprejeti pacienti, ki igrajo igre na srečo, so poiskali pomoč predvsem zaradi družine in prijateljev (16%). Le 4% je tistih, ki so se odločili za pomoč zaradi osebne stiske in lastne odločitve. Potrebne informacije o pomoči so dobili preko družine/prijateljev (11%), preko spleta (6%) in v Zdravstvenem domu (2%).

Na koncu je g. Kramli poudaril veliko potrebo po širitvi oz. multiplikaciji programa zdravljenja nekemičnih zasvojenosti znotraj javno zdravstvene mreže v Sloveniji ter potrebo po ustreznem usposabljanju zaposlenih v specializiranih centrih za zdravljenje nekemičnih zasvojenosti. Prav tako je potrebno usposabljanje zaposlenih v vseh ostalih centrih za zdravljenje zasvojenosti, da bi lahko prepoznali elemente zasvojenosti in posameznike pravilno usmerili v proces zdravljenja.

V razpravi je bil izpostavljena potreba po interdisciplinarni obravnavi tega področja, kjer je treba upoštevati tudi strukture, ki se oblikujejo na področju duševnega zdravja. Potrebno je veliko informiranja in ozaveščanja, saj mnogi ne vedo veliko o tej (novi) problematiki in o vseh negativnih dimenzijah, ki lahko nastanejo. Znotraj šolskega sistema se pripravlja popis vsebin s področja zdravja, kamor bi lahko vključili tudi to vsebino o »izzivih nekemičnih zasvojenosti«. Treba je vzpostaviti tudi celovit monitoring te problematike. S to problematiko se soočajo tudi nevladne organizacije. Projekt Človek ima v obravnavi tudi mladostnike s težavami zaradi nekemičnih zasvojenosti. Problematiko zasvojenosti bi morali obravnavati enovito in ne več sektorsko (prepovedane droge, alkohol, tobak, nekemične zasvojenosti). Velik problem med NVO so slabši pogoji dela za zaposlene v primerjavi z javnim sektorjem.

NIJZ v svoji raziskavi o prevalenci uporabe drog vključuje tudi vprašanja o tovrstnih odvisnosti. Na naslednji seji Komisije lahko predstavijo ugotovitve te raziskave.

- 6. Sklep: Komisija se je seznanila z izzivi na področju iger na srečo v Sloveniji in različnimi aktivnostmi vladnih in nevladnih organizacij na tem področju, vključno z zdravljenjem zasvojenosti od iger na srečo. Komisija nalaga Ministrstvu za zdravje RS, da prepozna ključne deležnike in kapacitete na tem področju in Komisiji poroča o nadaljnjem razvoju reševanja te problematike.**

D. Razno

Ada Hočevar Grom je predstavila redno letno Nacionalno konferenco o preventivi, ki bo letos na Otočcu, 6. 11. 2019.

Zapisal: Jože Hren